

Gudrun Schyman: Allmänpolitisk debatt 1991

Talare

Gudrun Schyman
Riksdagsledamot

Datum

17 oktober 1991

Plats

Riksdagen, Stockholm

Omständigheter

Under 90-talets första hälft börjar Sovjetunionen sakta men säkert nedmonteras. Länder i Baltikum får sin självständighet och dagen innan denna allmänpolitiska debatt håller Armenien för första gången ett val efter sin självständighet. I denna allmänpolitiska debatt diskuteras Sovjetunionens upplösande, men även vilken biståndspolitik som Sverige ska föra framöver för bland annat de länder som får sin självständighet. Även den Europeiska Gemenskapen (EG, numera EU) diskuteras och ett svenskt inträde debatteras.

Samtliga partier bifaller i bistandsfrågan att en ökning har varit eller är på sin plats, Ny Demokrati motsätter sig ökat bistånd från Sverige.

- 1 Fru talman! Jag skall inte hänge mig åt några oförskämdheter mot Ny Demokrati, men jag kan konstatera att ju mer globala våra stora överlevnadsproblem ter sig, desto snävare blir de politiska perspektiven.
- 5 Jag vill ta upp en fråga i den här debatten. Jag har partikamrater som kommer att ta upp frågorna om bistånd och mänskliga rättigheter. Jag vill koncentrera mig på den fråga som den borgerliga regeringen i sin regeringsdeklaration har sagt vara den viktigaste utrikespolitiska frågan, nämligen att fullt ut föra Sverige in i Europeiska gemenskapen. Det står i regeringsdeklarationen att regeringen
- 10 kommer att med all kraft verka för detta och att det föreligger en bred enighet i riksdagen om strävan efter medlemskap. Jag tycker att det är intressant.

- Man kanske skall se det litet grand i ett större perspektiv, hur det kommer sig att EG har vuxit fram. Jag tycker att man kan konstatera i dag i den internationella
- 15 politiken att det finns två stycken väldigt starka tendenser i världen - om vi nu inte bara håller oss till Europa - men också i Europa.

- Den ena tendensen är desintegration och krav på självständighet. Det gäller de sovjetiska delrepublikerna - vi har sett den här processen mycket lyckligt
- 20 genomförd i fråga om de baltiska staterna det gäller sikher och bengaler i Indien, det gäller serber och kroater i Jugoslavien, det gäller kurder i Irak, Iran och Turkiet, för att bara ta några exempel.

Den motsatta tendensen i världspolitiken är alltså integration och nationell

överstatlighet. Den utvecklingen anförs framför allt av de internationella storkoncernerna, som blir allt större och allt mäktigare och alltmer oberoende av de stater där de opererar, och de undandrar sig i allt större utsträckning demokratisk kontroll.

30

Tidigare kunde man kanske säga att det var politikerna som satte upp de ramar inom vilka företagen hade att hålla sig. I dag tror jag att man snarare kan säga att det är storföretagen som bestämmer de ekonomiska ramar som politikerna har att hålla sig till.

35

I takt med storföretagens internationalisering växer också överstatliga organisationer fram, typ EG, från början kanske främst avsedda att underlätta den handel som man vill bedriva. Men det ställs alltmer större krav på medlemmarna att formera politiska unioner där de nationella parlamenten får karaktären av delstatsparlament.

40

Alltså: Å ena sidan faller existerande övernationella statsbildningar sönder som ett resultat av folkens krav på nationellt oberoende. Å andra sidan kan vi se hur det skapas nya övernationella statsbildningar, där folken mer eller mindre frivilligt ger upp samma nationella oberoende.

45

Det är ju det som är frågan: ska Sverige ge upp sitt nationella oberoende för att gå in i den västeuropeiska politiska unionen?

50

Läser man regeringsförklaringen, är det ingen tvekan om saken. Det är detta vi ska göra. Vi skall göra det med all kraft och så fort som möjligt. Det är en akt av underkastelse i förhållande till EG. Men det är klarspråk, och det uppskattar jag.

55

Man säger att det föreligger en bred enighet i riksdagen om denna strävan, att den svenska medlemsansökan är ett uttryck för att vi delar gemenskapens långsiktiga mål och att vi kommer att arbeta för dess förverkligande. Det grundas dessutom på insikten att Sverige vid inträdet i gemenskapen måste ge sin anslutning till alla delar av samarbetet och godta de förändringar som kan bli

60

följden av de förslag som regeringskonferenserna nu har lagt fram.

Det innebär att vi ger en blankofullmakt för att Sverige skall delta i en politisk union, vars konsekvenser vi ännu inte vet omfattningen av. Det är

65 anmärkningsvärt, tycker jag. Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att man säger att det föreligger enighet i riksdagen. Det gör det visserligen, men den enigheten grundar sig inte på en enighet som finns utanför riksdagen.

Jag tror att det här är det område som jag fick mest frågor omkring i valrörelsen.
70 Många människor kom fram och var mycket oroliga, människor som sade: jag delar inte dina politiska uppfattningar i alla frågor, men jag tycker att det här med EG är någonting väldigt märkligt, och där tycker jag ni har rätt som ställer er kritiska.

75 Den vanligaste frågan jag fick var: Hur kommer det sig att den socialdemokratiska regeringen så snabbt vände i ansökningsfrågan? Hur resonerade de? Jag kunde inte svara på det. Jag tillhör ju inte den regering som gjorde den här omsvängningen. Jag tillhör inte ett politiskt parti som fick vara med i de hemliga mötena i utrikesnämnden, när man gjorde de analyser som
80 ledde fram till att man sade att det var läge nu för Sverige att ansöka om medlemskap.

Ingen utanför den trånga kretsen av ledningar i de fyra politiska partierna som är med i utrikesnämnden har heller, såvitt jag vet, fått ta del av de här papperen.
85 Jag tror att det är väldigt farligt att hantera en så stor och viktig politisk fråga på det sättet. Det får till följd att många människor i dag känner att detta är någonting som har beslutats högt ovanför våra huvud. Man vet inte vad det handlar om. Tydligen är det nödvändigt, så vi får väl finna oss i de konsekvenser som eventuellt blir. Besvärligt är det, svårt att sätta sig in i. Man får ingen saklig
90 information och ingen allsidig belysning av detta. Okunskapen är stor och maktlösheten sprider sig.

Detta är ett sätt att uppamma den maktlöshet som föder ett förakt för de demokratiska reglerna och för de politiska partiernas sätt att arbeta. Jag tycker
95 att samtliga de politiska partier här i riksdagen som har suttit med och varit överens om att Sverige skall skicka in en ansökan om medlemskap i EG och fullfölja den till vilket pris som helst har ett stort ansvar för att försöka rätta till den här frågan och de demokratiska bristerna som är en följd av den. Jag tycker att ni har ett stort ansvar för att respekten för demokratin i det här landet
100 faktiskt försvagas.

Det vore mer ärligt, tycker jag, att säga att det som Sverige eventuellt, om det

105 blir majoritet i en folkomröstning för detta, skall träda in i är en västeuropeisk
politisk union, inte bara en handelsorganisation som ger oss billigare mat och
lägre priser på krogen och som gör att våra ungdomar får resa och gå på
universitet i Europa.

110 Frågan har en helt annan dignitet. Det handlar om en gemensam marknad. Det
handlar om en ekonomisk och monetär union, med ett ekonomiskt ministerråd
som kommer att med majoritetsbeslut fatta de avgörande besluten om den
ekonomiska politikens mål. I det ministerrådet kommer det att vara samma
odemokratiska beslutsfattande som i det ministerråd som finns i dag, det vill
115 säga de ministrar som kommer från länder med många invånare har många
röster, och de ministrar som kommer från länder med få invånare har
få röster. Sveriges stämma i denna församling är svag. Vi får rätta oss efter vad en
majoritet av medlemsländernas ministrar anser vara det bästa.

120 Sverige kommer också att ingå i en politisk union med ett utrikespolitiskt och så
småningom försvarspolitiskt samarbete. Detta är det inget tvivel om. Det man
diskuterar i EG är när det försvarspolitiska arbetet skall träda i kraft. Att man
talar med en röst i utrikespolitiska frågor är redan ett faktum, trots att reglerna
inte är bestämda. Det man brukar kalla utrikespolitikens
mjukdelar, det vill säga nedrustningspolitiken, biståndspolitik, 125
flyktingpolitiken och sanktionspolitiken, talar man redan med en röst. Jag
hoppas att vår utrikesminister vet om detta. Jag vet att det finns flera som vet.
Men det vore ärligt att tala om detta i klarspråk här i Sverige, speciellt inför det
faktum att det skall vara en folkomröstning i frågan.

130 Hur har ni tänkt att reparera dessa skador, det vill säga det faktum att många
människor är vilseledda om vad EG-frågan utgör? Går man utanför detta hus
och frågar hur många som vet vad EG betyder, vad EFTA betyder och vad EES
betyder - för att ta några exempel - finner man att det är mindre än hälften som
vet. Av denna hälft är det en tredjedel som säger sig veta men som har fel, det vill
135 säga att det är något annat.

I EGs medlemsländer har det visat sig att 45 % av invånarna vet att landet är
medlem i EG. Detta avspeglar sig också i deltagandet i valen till
Europaparlamentet, som är otroligt lågt - 20-35 % i medlemsländerna.

140

EG är en organisation som saknar demokratiska möjligheter att bygga upp

politiska motkrafter till industrikapitalets strävan att skapa en
konkurrensmarknad som är kraftig nog att möta konkurrensen i världshandeln
med USA och Japan. De politiska motkrafterna har ingen plats i detta EG-
bygge. Man talar om det demokratiska underskottet. Men man gör inte så
mycket åt det. Det finns de som säger att om EG skulle ha ansökt om
medlemskap i EG, skulle EG inte ha fått det på grund av att EG inte är
tillräckligt demokratisk. Det säger litet grand om hur organisationen fungerar.

Precis som Pierre Schori sade, att som diktaturerna haft fröet av förintelse inom
sig, har också EG det i sin konstruktion. Vi kommer att se att ett byggande av
dessa historiska stormaktsverk inte är det som är lösningen på vår tids problem.

Källa

<div>Hämtat från riksdagen.se (åtkomstdatum 1/10 2026)</div>

Taggar

Politiska tal, Vänsterpartiet

Relaterade

Hadar Cars: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Ian Wachtmeister: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Margaretha af Ugglas: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Pär Granstedt: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Pierre Schori: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/gudrun-schyman-allmanpolitisk-debatt-1991>